

Sygn. akt VI U 120/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 września 2015 roku

Sąd Okręgowy w Płocku VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodnicząca: SSO Ewa Solecka

Protokolant: stażysta Przemysław Dybiec

po rozpoznaniu w dniu 02 września 2015 roku w Płocku

sprawy I. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne

na skutek odwołania I. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

z dnia 2 grudnia 2014 roku, znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje I. L. prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego od dnia 01 października 2014 roku.

SSO Ewa Solecka

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 02 grudnia 2014 roku, znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił I. L. prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego ponieważ ostatni wykonywany przez wnioskodawczynię stosunek pracy w Szkole Podstawowej nr (...) w P. nie został rozwiązany ani nie wygasł w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1, 5c i 7 Karty Nauczyciela tj. w razie całkowitej likwidacji szkoły, częściowej likwidacji szkoły albo w razie zmian organizacyjnych powodujących zmniejszenie liczby oddziałów w szkole lub zmian planu nauczania uniemożliwiających dalsze zatrudnienie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć lub wygaśnięcia stosunku pracy po upływie sześciomiesięcznego okresu pozostawania w stanie nieczynnym lub nie podjęcia pracy przez nauczyciela będącego w stanie nieczynnym w razie powstania możliwości podjęcia pracy w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony wskutek przywrócenia do pracy w tej samej szkole, na tym samym stanowisku, pod warunkiem posiadania przez nauczyciela wymaganych kwalifikacji, tylko ustał w wyniku rozwiązania za porozumieniem stron zgodnie z art. 30§ 1 pkt 1 k.p.

We wniesionym od powyższej decyzji odwołaniu I. L. podniosła, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło zgodnie z ustawą z dnia 22 maja 2009r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych oraz zgodnie z art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, co potwierdzili konsultanci ZUS w trakcie telefonicznych konsultacji.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości z przyczyn tożsamyh z tymi, które wskazano w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodatkowo organ rentowy wskazał, że w jego ocenie umowa zawarta ze

Szkołą Podstawową nr (...) była czynnością pozorną (art. 83 k.c), mającą na celu uzyskanie prawa do wnioskowanego świadczenia oraz była czynnością prawną sprzeczną z zasadami współżycia społecznego (art. 58 k.c.)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

I. L., ur. (...), była zatrudniona w charakterze nauczyciela:

- w Szkole Podstawowej nr (...) w Ł. od 01.09.1991r. do 31.08.1992r.,
- w Szkole Podstawowej nr (...) w Ł. od 01.09.1993r. do 31.08.1995r.,
- w Gimnazjum Nr(...) w P. od 01.09.1995r. do 28.02.2014r., przy czym stosunek pracy ustał na podstawie art. 20 ust. 5 c Karty Nauczyciela,
- w Gimnazjum Nr(...) w P. od 01.03.2014r. do 31.08.2014r. na podstawie umowy o pracę na czas określony.

Od 01.09.2014r. posiadała status osoby bezrobotnej z prawem do zasiłku dla bezrobotnych.

(vide: świadectwa pracy k:19, 25 plik Kp akt ZUS, k: 7 plik (...) akt ZUS, decyzja k:10 plik (...) akt ZUS)

Na podstawie umowy o pracę z dnia 18.09.2014r. odwołująca została zatrudniona w Szkole Podstawowej Nr (...) w P. na zastępstwo, na czas nieobecności nauczycielki A. M. przebywającej na zwolnieniu lekarskim, od dnia 18.09.2014r. do dnia powrotu osoby zastępowanej, jednak nie dłużej niż do dnia 26.06.2015r. w charakterze nauczyciela matematyki. Odwołująca przystąpiła do wykonywania umowy, prowadziła zajęcia matematyki w klasach 4-6. We wrześniu 2014r. matka odwołującej została wypisana ze szpitala po wylewie, była osobą leżącą, niemówiącą, wymagającą opieki. Chorą matką zajmowała się odwołująca, codziennie jeździła do ośrodka, w którym umieszczono matkę i długo z nią przebywała. Sytuacja związana z chorobą matki negatywnie wpływała na stan psychiczny odwołującej, która nie radziła sobie z prowadzeniem zajęć lekcyjnych. Pismem z dnia 22.09.2014r. I. L. zwróciła się do dyrektora Szkoły Podstawowej Nr (...) o rozwiązanie stosunku pracy z dniem 23 września 2014r. z powodów zdrowotnych w trybie porozumienia stron, na co dyrektor szkoły wyraziła zgodę. Do rozwiązania stosunku pracy doszło z dniem 23.09.2014r. w trybie porozumienia stron, na wniosek odwołującej.

(vide: umowa o pracę k: 25, wniosek o rozwiązanie stosunku pracy k: 26, świadectwo pracy k:9 plik (...) akt ZUS, zeznania świadka A. W. k: 33, zeznania odwołującej k: 34-35 akt sprawy)

W dniu 20.10.2014r. I. L. złożyła w organie rentowym wniosek o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne.

(vide: wniosek k: 1-2 plik (...) akt ZUS)

Wnioskodawczyni ukończyła 55 lat w(...)Posiada 34 lata 4 miesiące i 26 dni ogólnego stażu pracy, w tym 20 lat 10 miesięcy i 27 dni w charakterze nauczyciela.

(vide: karta przebiegu zatrudnienia k: 20 plik (...) akt ZUS)

W dniu 02.12.2014r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, znak (...). Po wniesieniu odwołania organ rentowy decyzją z dnia 30.01.2015r. zmienił ustalenia faktyczne decyzji z dnia 02.12.2014r. podając, że przeprowadzone postępowanie wyjaśniające wskazało, iż po ustaniu zatrudnienia w dniu 31.08.2014r. odwołująca podjęła krótkotrwałe zatrudnienie na podstawie umowy o pracę na czas zastępstwa od 18.09.2014r. i nie dłużej niż do 26.06.2015r., po czym rozwiązała umowę w dniu 23.09.2014r., podając za przyczynę powody zdrowotne, które nie stanęły na przeszkodzie uzyskaniu statusu osoby bezrobotnej, z czego wynika, iż nie uprawdopodobniła powodów zdrowotnych, ze względu na które rozwiązała stosunek pracy. Nadto organ rentowy wskazał, że jego zdaniem zawarcie umowy o pracę było czynnością pozorną mającą na celu uzyskanie prawa do wnioskowanego świadczenia.

(vide: decyzja k: 27 plik (...) akt ZUS, decyzja z dnia 30.01.2015r. w pliku (...) akt ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie ww. dowodów z dokumentów. Większość z nich stanowią dokumenty sporządzone przez uprawnione do tego organy w granicach ich kompetencji. Nie były one kwestionowane przez żadną ze stron postępowania. Stąd sąd nie znalazł podstaw do tego by z urzędu odmawiać im wiarygodności i mocy dowodowej. Podstawę ustaleń stanowiły także zeznania świadka A. W. i zeznania odwołującej, którym Sąd dał wiarę w całości, gdyż są one spójne, rzeczowe, logiczne i znajdują potwierdzenie w dokumentach. Zarówno świadek, jak i odwołująca przedstawili spójny obraz okoliczności związanych z zatrudnieniem odwołującej w Szkole Podstawowej Nr (...) w P., wykonywania przez odwołującą pracy na podstawie zawartej umowy o pracę oraz przyczyn rozwiązania tej umowy w trybie porozumienia stron.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. (Dz.U.2009.97.800) o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych świadczenie to przysługuje nauczycielom, którzy spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek, o którym mowa w ust. 3;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący 30 lat, w tym 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć;
- 3) rozwiązali stosunek pracy.

W myśl art. 4 ust. 2 nauczycielom spełniającym warunki określone w ust. 1 pkt 1 i 2 świadczenie przysługuje również w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub wygaśnięcia stosunku pracy w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1, 5c i 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela. Stosownie do treści art. 4 ust. 3 pkt 1 nauczyciel ma prawo do świadczenia, jeżeli ukończył 55 lat - w latach 2009-2014.

Brzmienie art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych wskazuje na to, że stosunek pracy powinien zostać rozwiązany z inicjatywy nauczyciela, tj. na jego wniosek. Do rozwiązania stosunku pracy nie musi jednak dojść w następstwie dokonanego przez nauczyciela wypowiedzenia. Stosunek pracy z inicjatywy nauczyciela może również zostać rozwiązany za porozumieniem stron (tak Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 06 czerwca 2014r., sygn. akt III AUa 275/14, LEX nr 1480385). W wyroku z dnia 11 grudnia 2013r., sygn. akt III UK 9/13, OSNP 2015/3/42 Sąd Najwyższy stwierdził, że prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego przysługuje także w razie rozwiązania umowy o pracę z upływem czasu, na jaki została zawarta (art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych). W uzasadnieniu tego wyroku wskazał, że rozwiązanie stosunku pracy przez nauczyciela ma miejsce nie tylko wtedy, gdy następuje w drodze jednostronnego oświadczenia woli pracownika (za lub bez wypowiedzenia), ale także we wszystkich sytuacjach, gdy oświadczenie woli nauczyciela jest częścią składową czynności rozwiązującej ów stosunek, gdyż skoro oświadczenie to jest nieodzownym elementem czynności rozwiązującej, można twierdzić, że nauczyciel aktywnie bierze udział w ustaniu stosunku pracy. Już na gruncie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela jednomyślnie przyjmowano, że taką czynnością rozwiązującą stosunek pracy jest porozumienie stron, o ile z wnioskiem zawarcia porozumienia wystąpił nauczyciel. Podgląd ten pozostaje aktualny na gruncie art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy o n.ś.k., z tym że z racji odmiennej - od art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela - treści przepisu nie jest konieczne wykazanie przez nauczyciela inicjatywy zawarcia tego rodzaju porozumienia. Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela powyższy pogląd, który wydaje się być ugruntowany w orzecznictwie.

W ocenie Sądu odwołująca spełnia wszystkie przesłanki warunkujące nabycie prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Wiek 55 lat ukończyła w 2013 roku, posiada ogólny 30-letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym 20-letni okres pracy nauczycielskiej zdefiniowanej w art. 2 pkt 1 ustawy. Spełnianie przez odwołującą tych przesłanek było bezsporne. Organ rentowy w zaskarżonej decyzji wskazał, że do rozwiązania stosunku pracy nie doszło w trybie art. 20 ust. 1, 5c lub 7 Karty Nauczyciela, co jego zdaniem wykluczało nabycie prawa do

nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Stanowisko organu rentowego nie znajduje oparcia w przepisach ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. Zgodnie z powołanym art. 4 ust. 1 pkt 3 świadczenie to przysługuje nauczycielom, którzy rozwiązali stosunek pracy czyli gdy do rozwiązania stosunku pracy dochodzi w drodze jednostronnego oświadczenia woli pracownika (za lub bez wypowiedzenia), jak i we wszystkich sytuacjach, gdy oświadczenie woli nauczyciela jest częścią składową czynności rozwiązującej ów stosunek (porozumienie stron). W niniejszej sprawie do rozwiązania stosunku pracy łączącego odwołującą ze Szkołą Podstawową Nr (...) w P. doszło w trybie porozumienia stron z inicjatywy odwołującej.

Organ rentowy podnosił, że odwołująca zawarła ze Szkołą Podstawową Nr (...) w P. pozorną umowę o pracę i powołał się na art. 83 § 1 Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. O tym, czy strony istotnie nawiązały umowę o pracę nie decyduje formalne zawarcie (podpisanie) umowy nazwanej umową o pracę, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie na jej podstawie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy. Tym samym, w odniesieniu do umowy o pracę pozornosc polega na tym, że strony nie zamierzają osiągnąć skutków wynikających z tej umowy, a określonych w art. 22 k.p. Z całokształtu okoliczności niniejszej sprawy wynika, że strony nie tylko zawarły umowę o pracę na piśmie, ale także faktycznie ją realizowały. Odwołująca na podstawie przedmiotowej umowy świadczyła pracę w charakterze nauczyciela matematyki, prowadziła lekcje, a więc wykonywała obowiązki wynikające z umowy o pracę. Ze względu na swój stan psychiczny uwarunkowany sytuacyjnie zdecydowała się jednak zrezygnować z tej pracy. Przystępując do tej pracy miała nadzieję, że w jej sytuacji życiowej będzie ona miała na nią także wpływ terapeutyczny. Podkreślić należy, że praca nauczyciela jest pracą odpowiedzialną, wymagającą dobrej kondycji psychicznej, a zachowanie odwołującej, która sama wystąpiła z inicjatywą rozwiązania stosunku pracy w sytuacji, gdy zdała sobie sprawę, iż nie jest w stanie jej wykonywać w sposób prawidłowy, świadczy o jej odpowiedzialnym stosunku do zawodu. Odwołująca jest doświadczonym pedagogiem, wcześniej przez ponad 20 lat wykonywała pracę nauczyciela, a do rozwiązania stosunku pracy z Gimnazjum Nr (...) w P., w którym była zatrudniona prawie 20 lat, doszło w trybie art. 20 ust. 5c Karty Nauczyciela. W okolicznościach niniejszej sprawy nie ma podstaw do uznania umowy o pracę za czynność prawną sprzeczną z zasadami współżycia społecznego (art. 58 k.c.), zresztą organ rentowy nie sprecyzował, jakie zasady współżycia społecznego zostały naruszone.

Z tych względów Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującej prawo do dochodzonego świadczenia od dnia 01 października 2014r. tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku, na podstawie art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 16 ust. 1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych.

Ewa Solecka